

17. 50
enfit 10
18. 10
V

KALENDARIVM
GREGORIANVM
PERPETVVM.

R
3
21

THEUA DA UNIVERSIDADE
36107
COIMBRA

C V M P R I V I L E G I O .

CONIMBRICÆ.

Excudebat Antonius à Mariz Vniuersitatis,
Typographus. 1583.

Licença do Supremo Conselho da S. Inquisição

¶ Poderse imprimir o Calendario Gregoriano.
Em Lixboa 7. de Janeiro, de 83.

Manuel de Paulo Jorge Antonio de
Coadros. Afonso. Sarrão. Mendocça.

¶ Autoritate Ordinaria, dou licençã que se imprima
em Coimbra 31. de Março de 83. Bispo Conde.

/// An. de
março ///
3

GREGORIUS EPISCOPVS
Seruus seruatorum DEI, ad perpetuam rei
memoriam.

INTER grauissimas pastoralis officij nostri curas, ea postrema non est, vt quæ à sacro Tridentino Concilio Sedi Apostolicæ reseruata sunt, illa ad finem optatum, Deo adiutore, perducantur, Sanè eiusdem Concilij Patres cum ad reliquam cogitationem Breuiarij quoque curam adiungerent, tempore tamen exclusi rem totam ex ipsius Concilij decreto ad auctoritatem & iudicium Romani Pontificis retulerunt. Duo autem in Breuiario præcipue continentur, quorum vnum preces, laudesque diuinas festis, pro festisque diebus persoluendas complectitur, alterum pertinet ad annuos Paschæ, festorumque ex eo pendendum recursus, Solis & Lunæ motu metiendos. Atque illud quidem felicis recordationis Pius V. prædecessor noster absoluendū curauit, atque edidit: Hoc vero, quod nimirum exigit legitimam Kalendarij restitutionem, iamdiu à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & sæpius tentatum est, verum absolui, & ad exitum perduci ad hoc vsque tempus non potuit, quod rationes emendandi Kalendarij, quæ à cœlestium motu peritis proponebantur, propter magnas, & fere inextricabiles difficultates, quas huiusmodi emendatio semper habuit, neque perennes erant, neque antiquos Ecclesiasticos ritus incolumes (quod in primis hac in re curandū erat)

seruabant. Dum itaque nos quoque credita nobis, licet indignis, à Deo dispensatione freti, in hac cogitatione curaque versaremur, allatus est nobis liber à dilecto filio Antonio Lilio artium & medicinæ doctore, quem quondam Aloysius eius germanus frater conscripserat, in quo per nouum quædam Epactarum Cyclum ab eo excogitatum, & ad certam ipsius Aurei numeri normam directum, atq; ad quamcumque anni solaris magnitudinem accommodatum, omnia quæ in Kalendario collapsum sunt, cõstanti ratione, & sæculis omnibus duratura, sic restitui posse ostendit, vt Kalendariũ ipsum nulli vnquam mutationi in posterum expositum esse videatur. Nouam hanc restituendi Kalendarij rationem exiguo volumine comprehensam ad Christianos Principes, celebrior esque vniuersitates paucos ante annos misimus, vt res, quæ omnium communis est, cõmuni etiam omnium consilio perficeretur, illi cum, quæ maxime optabamus, concordēs respondissent, eorum nos omnium consensione adducti, viros ad Kalendarij emendationem adhibuimus in alma Vrbe harum rerum peritissimos, quos longe ante ex primarijs Christiani orbis nationibus delegaramus: ij cum multum temporis, & diligentia ad eam lucubrationem adhibuissent, & Cyclos tam veterum, quàm recentiorum vndique conquisitos, ac diligentissime perpensos inter se contulissent, suo, & doctorum hominum, qui de ea rescripserunt. iudicio hunc præcæteris elegerunt Epactarum Cyclum, cui nõnulla etiã adiecerunt, quæ ex accurata circumspectiõne visa sunt ad Kalendarij perfectionem maxime pertinere.

Con.

Considerantes igiturnos, ad rectā Paschalis festi
celebrationem iuxta sanctorum Patrū, ac veterum
Romanorū Pontificum: præsertim Pij & Victoris
primorum, necnon magni illius œcumenici Cōcilij
Nicēni, & aliorum sanctiones, tria necessario con-
iungenda, & statuenda esse, primum certam Verni
æquinoctij sedē, deinde rectam positionem xiiij. Lu-
næ primi mensis, quæ vel in ipsum æquinoctij diem
incidit, vel ei proxime, succedit, postremo primum
quemq; diem Dominicū, qui eandem xiiij. Lunā se-
quitur. curauimus non solum æquinoctium Vernū
in pristinam sedem, à qua iam a Concilio Nicæno
decem circiter diebus recessit, restituendum, &
xiiij. Paschalem suo in loco, à quo quatuor, & eo-
amplius dies hoc tempore distat, reponendam, sed
viam quoq; tradendam & rationem, qua cauetur,
vt in posterum æquinoctium, & xiiij. Luna à pro-
prijs sedibus nunquam dimoueantur. Quo igitur
Vernum æquinoctium, quod à Patribus Concilij Ni-
cæni ad xij. Kalend. Aprilis fuit constitutum, ad
eandem sedem restituatur, Præcipimus, & manda-
mus, vt de mense Octobri anni 1582. decem dies
inclusiue à tertia Nonarū vsq; ad pridie Idus exi-
mantur, & dies, qui festum S. Francisci iij. Nonas
celebrari solitum sequitur, dicatur Idus Octobris,
atq; in eo celebretur festum SS. Dionysij. Rustici,
& Eleutherij martyrum, cum cōmemoratione S.
Marci Papæ & cōfessoris, & SS. Seruij, Bacchi, Mar-
celli, & Apuleij martyrum. Septimodecimo vero
Kal. - Nouembris, qui dies proxime sequitur, cele-
bretur festum S. Calisti papæ & martyris. Deinde

xvj. Kal. Nouembr. fiat officium & Missa de Dominica xvij. post Pentecosten, mutata litera Dominicali G. in C. Quintodecimo deniq; Kal. Nouembr. dies festus agatur S. Lucae Euangelistae, a quo reliqui deinceps agantur festi dies, prout sunt in Kalendario descripti.

Ne vero ex hac nostra decem dieru subtractione alicui, quod ad annuas vel menstruas praestationes pertinet, praerudicium fiat, partes iudicium erunt in controuersijs, quae super hoc exortae fuerint, dictae subtractionis rationem habere, addendo alios x. dies in fine cuiuslibet praestationis.

Deinde ne in posterum a xij. Kal. April. aequinoctium recedat, statuimus Bissextum quarto quoque anno (vti mos est) continuari debere, praeterquam in centesimis annis: qui quanuis Bissextiles antea semper fuerint, qualem etiam esse volumus annum 1600. post eum tamen, qui deinceps consequentur centesimi, non omnes Bissextiles sint, sed in quadringentis quibusq; annis primi quiq; tres centesimi sine Bissextis transigantur, quartus vero quisq; ceteris Bissextilis sit, ita vt Annus 1700. 1800. 1900. Bissextiles non sint. Anno vero 2000. more consueto dies Bissextus intercaletur, Februario dies 29. continente: idemq; ordo intermittendi, intercalandiq; Bissextum diem in quadringentis quibusque annis perpetuo conseruetur.

Quo ite xiiij. Paschalis recte inueniatur, itemq; dies Lunae iuxta antiquum Ecclesiae more ex Martyrologio singulis diebus ediscendi fidei populo vere proponantur, statuimus, vt amoto aureo numero

mero

mero de Calendario, in eius locum substituat^{ur} Cy-
clus Epactarum: qui ad certam (vt diximus) au-
rei numeri normam directus efficit, vt nouilunium,
& xiiij. Paschalis vera loca semper retineant. Idq;
manifeste apparet ex nostri explicatione Kalenda-
rij, in quo descriptæ sunt etiam tabulæ Paschales
secundum priscum Ecclesiæ ritum, quo certius &
facilius sacrosanctum Pascha inueniri possit.

Postremo quoniã partim ob decē dies de Mense
Octobri anni 1582. qui correctionis annus recte
dici debet exemptos, partim ob ternos etiam dies
quolibet quadringentorum annorum spatio mini-
me intercalandos, interrumpatur necesse est Cy-
clus literarum Dominicalium 28. annorū ad hanc
vsq; diem vsitatus in Ecclesiæ Romana: Volumus
in eius locum substitui eundem Cyclū 28. anno-
rum ab eodem Lilio tum ad dictam intercalandi
Bissexti in centesimis annis rationem, tum ad quã-
cumq; anni solaris magnitudinem accommodatum,
ex quo litera Dominicalis beneficio Cycli solaris
æque facile, ac prius, vt in proprio canone explica-
tur, reperiri potest in perpetuum.

Nos igitur vt quod proprium Pont. Max: esse
solet exequamur, Calendarium immensa Dei erga
Ecclesiam suam benignitate iam correctum atque
absolutum hoc nostro decreto probamus, & Romę
vnã cum Martyrologio imprimi, impressumq; di-
uulgari iussimus. Vt vtro vtrumq; vbiq; terrarum
incorruptum, ac mendis & erroribus purgatum
seruetur, omnibus in nostro & sanctæ Roma-
næ Ecclesiæ dominio mediate vel immediate

manebunt 3. Postremo remanentes anni 3. sumen-
di sunt in tabula, & Aureus numerus 3. illis respō-
dens, quo adiecto ad Aureum numerum 3. proxi-
me relictum. componetur numerus 6. cui tandem
si addatur 1. vt in vertice tabule præcipitur, erit año
1583. Aureus numerus 7. Sit deniq; quærēdus Au-
reus numerus anni 1595. Accipio primū Aureū nu-
merū 12. respōdentē anno 1000. eūq; addo Aureo
numero 6. qui anno 500. respōdet, cōficioq; nume-
rū 18. Deindē Aureū numerū 14. respōdentē anno
90. addo illi Aureo numero 18. inuēto, procreoq;
numerū 32. a quo detractis 19. remanet numerus
13. cui adiūgo Aureū numerum 5. respondentem in
anno 5. efficioq; numerū 18. Huic tandē si addā
1. habebō 19. pro Aureo numero anni 1595.

Additur autē semper vitimo numero vnitās, quia
Christus anno secūdo huiuscycli Aurei numeri na-
tus est, fuitq; anno Dñi primo Aureus numerus 2.
& anno secundo Aureus numerus 3. &c.

Compositio quoq; huius tabulæ perfacilis est.
Primis enim 10. annis respondent primi decem
Aurei numeri. Deinde quia à 10. anno progredi-
tur tabula per annos decimos, respondetq; anno
10. Aureus numerus 10. ita vt singulis 10. annis
Aureus numerus 10. vnitatibus augeatur, duplicā-
dus erit Aureus numerus 10. respondens 10. anno,
& a producto numero 20. reijcienda 9. vt habeatur
Aureus numerus 1. respondens anno 20. Cui Aureo
numero 1. iterū adijciendus est Aureus numerus 10.
decimi anni, vt cōponatur Aureus numerus 11. pro
anno 30. atq; hoc modo p sequētib; decimis annis
vsq;

vsq; ad 100. addendus semper est Aureus nume-
 rus. 10. præcedenti Aureo numero, & reijcienda
 19. si reijci possunt, vt habeatur sequens Aureus
 numerus. Post hæc, quia in tabula post annū. 100.
 fit progressio per annos centesimos, respondetq;
 anno. 100. Aureus numerus. 5. duplicandus erit
 Aureus numerus. 5. vt componatur Aureus nume-
 rus. 10. pro anno. 200. quando quidem singulis
 annis. 100. Aureus numerus augetur. 5. vnitatibus.
 Aureo numero vero. 10. iterum addendus erit
 Aureus numerus. 5. centesimi anni, vt gignatur
 Aureus numerus. 15. pro anno. 300. atq; ita pro-
 sequentibus annis centesimis vsq; ad. 1000. adden-
 dus semper est. Aureus numerus. 5. præcedenti Au-
 reo numero, & reijcienda. 19. quando possunt reij-
 ci, vt exurgat sequens Aureus numerus. Hac arte
 tabulam extendere poteris ad quocunq; annos,
 si obserues, per quos annos tabula progrediatur, &
 qui Aureus numerus respondeat illi anno, à quo
 progressio incipit. Ita vides ab anno millesimo
 vsq; ad annum. 10000. præcedenti Aureo numero
 semper adiectum esse Aureum numerum. 12. &
 abiecta esse. 19. quando reijci potuerunt: quia pro-
 gressio annorum incipit tunc ab. 1000. proceditq;
 per annos millesimos vsq; ad annum. 10000. &
 præterea anno. 1000. respondet Aureus numerus.
 12. & c.

Porro sine hac tabula facilimo quoq; negotio
 per præcepta Arithmetices Aureus numerus cu-
 iuslibet anni reperietur hoc modo. Anno Domini
 proposito addatur. 1. & numerus compositus per.

19. diuidatur. Numerus enim, qui ex diuisione relin-
quitur. (nulla habita ratione quotientis numeri.
Hic enim solum ostendit, quot reuolutiones Aurei
numeri a Christo vsque ad annum propositum pe-
ractæ sint) erit Aureus numerus anni propositi. Et
si ex diuisione nihil remanet, erit Aureus numerus
19. Vt si quærat^r Aureus numerus anni 1584.
Addo 1. & compositum numerum 1585. diuido
per 19. inuenioque ex diuisione relinqui 8. Erit er-
go anno 1584. Aureus numerus 8. Rursus si anno
1595. quærendus sit Aureus numerus: addita vni-
tate, fit numerus 1596. quo diuiso per 19. nihil su-
perest. Erit igitur tunc Aureus numerus 19. Item si
anno 1600. addatur 1. fiet numerus 1601. quo diuiso
per 19. relinquentur 5. pro Aureo numero anni
1600. Atque ita de cæteris.

C A N O N II.

DE Epactis & nouilunijs.

E Pacta nihil aliud est, quàm numerus dierum,
quibus annus Solaris communis dierum 365.
annum communem Lunarem dierum 354. superat:
ita vt Epacta primi anni sit 11. cū hoc numero annus
Solaris communis Lunarem annum cōmutem ex-
cedat: atq; adeo sequenti anno Nouilunia contin-
gant 11. diebus prius, quàm anno primo. Ex quo
fit, Epactam secundi anni esse 22. cum eo anno
rursus annus Solaris Lunarem annum superet 11.
diebus, qui additi ad 11. dies primi anni efficiunt
22. ac proinde, finito hoc anno, Nouilunia contin-
gere 22. diebus, prius, quàm primo anno: Epactam

C au.

autem tertij anni esse 3. quia si rursus 11. dies ad 22. adijciatur, efficietur numerus 33. à quo si reijciantur 30. dies, qui vnam Lunationem Embolismalem constituunt, relinquuntur 3. atque ita deinceps. Progrediuntur enim Epactæ omnes per continuū augmentum 11. dierum, abiectis tamen 30. quādo reijci possunt. Solum quando peruentum erit ad vltimā Epactam Aureo numero 19. respondentem, quæ est 29. adduntur 12. vt abiectis 30. ex composito numero 41. habeatur rursus Epacta 11. vt in principio. Quod ideo fit, vt vltima Lunatio Embolismica, currente Aureo numero 19. sit tantum 29. dierum. Si enim 30. dies contineret, vt aliæ sex Lunationes Embolismicæ, non redirent Nouilunia post 19. annos Solares ad eosdem dies, sed versus calcem mensium prolaberentur, contingerentque vno die tardius, quam ante 19. annos. De quare plura inuenies in libro nouæ rationis restituendi Kalendarij Romani. Sunt autem nouemdecim Epactæ, quot & Aurei numeri, respondebantq; ipsis Aureis numeris ante Kalendarij correctionem eo modo, quo in hac tabella dispositæ sunt.

¶ Tabella Epactarum respondentium Aureis numeris ante Kalendarij correctionem.

Aure. nu.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Epactæ	xj.	xxij.	ij.	xiiij.	xxv.	vj.	xvij.	xxviij.
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
	17.	18.	19.	ix.	xx.	j.	xij.	xxiiij.
	iiij.	av.	xxvj.	vij.	xviij.	xxix.		

Quis

Quia vero cyclus decennouennalis Aurei numeri imperfectus est, cum Nouilunia post 19. annos Solares non præcise ad eadem loca redeant, vt dictum est, imperfectus etiã erit hic cyclus 19. Epactarum. Quam obrem eum ita emẽdauimus, vt in posterulo co Aurei numeri, & dictarũ 19. Epactarũ vtantur 30. numeris Epactalibus ab 1. vsque ad 30. ordine progredientibus, quãuis vltima Epacta, siue quæ ordine est trigesima, notata numero non sit, sed signo hoc *. propterea quòd nulla Epacta esse possit 30. Varijs autẽ temporibus ex his 30. Epactis respõdet decem & nouẽ Aureis numeris variã decẽ & nouẽ Epactã, prout Solaris anni, ac Lunaris æquatio exposcit: quæ quidẽ decẽ & nouem Epactã progredũtur, vt tolim, per eundem numerũ 11. addunturq; sẽper 12. illi Epactã, quæ respondet Aureo numero 19. vt habeatur sequens Epacta respondens Aureo numero 1. ob rationem paulo antedictam. Id quod sequentes tres tabellæ perspicuũ faciunt: quarũ prima cõtinet Aureos numeros, & Epactas inter se respondententes ab anno correctionis 1582. post detractionem x. dierum, vsq; ad annũ 1700. exclusiue, quo anno secunda tabella assumenda est, & tertia anno 1900. atq; ita deinceps alia atq; alia, vt infra docebimus. Quæ quidẽ omnia vberius in libro nouæ rationis restituendi Kalendarij Romani explicãtur. Quãuis autem vulgares Epactã mutet in Martio, re ipsa tamen in principio anni mutandæ sunt, vnã cum Aureo numero, in cuius locum hæ nostræ Epactę succedunt.

Quælibet autem tabella ab eo Aureo numero initiũ

sumit, qui illo áno currit, à quo Vfus tabellæ inci-
 pit: Et licet in his tabeliis diuersæ semper Epactæ
 Aureis numeris respondeant, aliquando tamen cō-
 tinget, vt eisdem Aureis numeris eadem Epactæ
 respondeant, quæ olim ante correctionem Kalen-
 darij.

*Tabella Epactarum respondentium Aureis nume-
 ris ab Idib' Octobris àni correctionis 1582. de tra-
 ctis prius x. diebus, vsq; ad annū 1700. exclusiue.*

Aure.nu.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Epactæ.	xxvj.	vij.	xviiij.	xxix.	x.	xxj.	ij.	xiiij.

14.	15.	16.	17.	18.	19.	1.	2.	3.	4.	5.
xxiiij.	v.	xvj.	xxvij.	viiij.	xix.	j.	xij.	xxiiij.	iiiiij.	xv.

*Tabella Epactarum respondentium Aureis nume-
 ris ab anno. 1700. inclusiue vsque ad annum
 1900. exclusiue.*

10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
ix.	xx.	j.	xij.	xxiiij.	iiiiij.	xv.	xxvj.

18.	19.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
vij.	xviiij.	*	xj.	xxij.	iiij.	xxiiij.	xxv.	vj.	xvij.	xxvij.

*Tabella Epactarum respondentium Aureis nu-
 meris ab anno 1900. inclusiue vsque ad annum
 2200. exclusiue.*

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
xxix.	x.	xxj.	ij.	xiiij.	xxiiij.	v.	xvj.	xxvij.	
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
viiij.	xix.	*	ixj.	xxij.	iiiiij.	xxiiij.	25.	vj.	xvij.

xv	c	vij	7	De octaua.
xiiij	d	vj	8	Octau. om. SS. dup. & cōm. SS. quatuor Coron. mar.
xiiij	e	v	9	Dedicat. Basilicę Saluatoris dup. cū cōm. S. Theod. mar.
xij	f	iiij	10	Tryphonis, Respicij, & Nym phę mart.
xj	g	iiij	11	Martini episcopi & cōf. dup. & cōm. S. Mennę mar.
x	A	Prid.	12	Martini papę & mar. semid.
ix	b	Idib.	13	
viiij	c	xviiij	14	
vij	d	xvij	15	
vj	e	xvj	16	(& Conf.
v	f	xv	17	Gregorij Thaumaturgi ep̄i.
iiiiij	g	xiiiiij	18	Dedicatio Basilicarum Petri & Pauli. dupl.
iiij	A	xiiij	19	Pontiani papę & mart.
ij	b	xij	20	
j	c	xj	21	
*	d	x	22	Cęcilię virg. & mar. semid.
xxix	e	ix	23	Clemētis papę & mar. semid. cū cōm. S. Felicitatis mart.
xxviiij	f	viiij	24	Chryfogni mart.
xxvij	g	vij	25	Catherinę virg. & mar. dup.
25 xxvi	A	vj	26	Petri Alexandrini episcopi &
15 xxiiij	b	v	27	(mart.
xxij	c	iiij	28	
xxij	d	iiij	29	Vig. & com. S. Saturnini mar.
xxj	e	Prid.	30	Andreę Apostoli. dupl.

Cyclus
Epaet. dn.

Di
es.

DECEMBER.

Cyclus Epaet. dn.	Li. dn.		Di es.	
xx	f	Kal.	1	
xix	g	iiij	2	Bibianæ virg. & mart. cōm.
xviiij	a	iiij	3	
xvij	b	Prid.	4	Barbaræ virg. & mart. cōm.
xvj	c	No.	5	Sabbæ abbatis. comm.
xv	d	viiij	6	Nicol. epif. & cōf. <i>semid.</i>
xiiiiij	e	vij	7	Amb. epif. & cōf. & Eccl. doc.
xiiij	f	vj	8	Conceptio B. Mariæ. dup.
xij	g	v	9	
xj	a	iiij	10	Melchiadis papæ & mar. cōm.
x	b	iiij	11	Damasi papæ & cōf. <i>semid.</i>
ix	c	Prid.	12	
viiij	d	Ibid.	13	Luciæ virg. & mart. dupl.
vij	e	xix	14	
vj	f	xviiij	15	
v	g	xvij	16	
iiiiij	a	xvj	17	
iiij	b	xv	18	
ij	c	xiiiiij	19	
j	d	xiiij	20	
*	e	xij	21	Vigilia. Thomæ Apostoli. dup.
xxix	f	xj	22	
xxviiij	g	x	23	
xxvij	a	ix	24	Vigilia. Natiu. D. N. Iesu Christi. dup.
xxvj	b	viiij	25	Stephani protomart. dupl.
25. xxv.	c	vij	26	Cum comm. Octauæ Natiu.

xxiiij	d	vj	27	Ioānis Apost. & Euāg. dup. cum comm. octauarum.
xxiiij	c	v	28	SS. Innocentium mart. dup. cum comm. octau.
xxij	f	iiij	29	Thomæ Cātuar. episc. & mar. semid. cum. cōm. octauarū.
xxj	g	iiij	30	De dñica infra oct. Natiu. vel de oct. cum cōm. octauar.
19. xx	A	Prid	31	Siluestri papæ & conf. dupl. cum comm. octauarum.

Hæc Epacta 19. nigra nunquam est in usu, nisi quando eodem anno cōcurrit cum Aureo numero xix.

Finis.

